

125. godišnjica ICN-a Deklaracije o budućnosti sestrinstva: Bukurešt 2024.

Preambula

Prepoznajući sve veće izazove sa kojima se suočavaju nacionalni zdravstveni sistemi u odgovoru na povećanu potražnju za zdravstvenim uslugama, izazvanu faktorima kao što su starenje stanovništva, rastuće hronične bolesti i nove prijetnje kao što su klimatske promjene, krize u javnom zdravlju, vanredne situacije izazvane ljudskim djelovanjem i sukobima.

Svjesni kritičnih izazova u oblasti radne snage koji su pred nama, uključujući manjak medicinskih sestara, neujednačenu distribuciju, neravnotežu između vještina, mobilnost i migraciju, i starenje radne snage, pogoršano stresom, izgaranjem i nasiljem na radnom mjestu, što je dovelo do toga da mnoge medicinske sestre napuštaju profesiju.

Ponovno potvrđujući posvećenost sestrinstvu kao temelju svih zdravstvenih sistema, koje igra ključnu ulogu u obezbjeđivanju dobrobiti stanovništva širom svijeta.

A imajući u vidu viziju Međunarodnog savjeta medicinskih sestara (ICN) da globalna zajednica prepozna, podržava i ulaže u medicinske sestre i sestrinstvo kako bi vodile i pružale zdravlje za sve, lideri medicinskih sestara, okupljeni na konferenciji povodom 125. godišnjice ICN-a, u Bukureštu, Rumunija, 21. i 22. oktobra 2024. godine, donijeli su ovu Deklaraciju.

1. Veće i pametnije javne investicije

Ponavljamo naš poziv iz ICN-ove Povelje za promjene na ulaganje u sestrinstvo i dalje se zalažemo za strateški usmjerene javne investicije koje su usklađene sa tehnološkim napretkom, razvojem liderstva, dugoročnom održivošću radne snage i usredsrijeđene na prevenciju i promociju zdravlja:

- opredjeljujući dovoljno sredstava kako bi se osigurao adekvatan broj dobro obrazovanih medicinskih sestara u zdravstvenim sistemima, uključujući primarnu zdravstvenu zaštitu.
- Promovišući politike koje podstiču efikasnu, visokokvalitetnu njegu i ekološki održive prakse.
- Podržavajući integraciju multiprofesionalnih timova za unaprijeđenje saradnje u pružanju njege.

2. Ostvarivanje ciljeva održivog razvoja i opšteg zdravstvenog osiguranja

Pozivamo vlade da preduzimaju neodložne i snažne napore za praćenje akcione agende UHC2030, Od posvećenosti do akcije, koja utvrđuje korake koje zemlje treba da preduzmu kako bi ostvarile hitan napredak potreban za postizanje opšteg zdravstvenog osiguranja do 2030. godine. Naglašavamo potrebu za:

- zaštitom i ulaganjem u profesiju medicinske sestre radi obnove zdravstvenih sistema koji mogu da ispune ciljeve održivog razvoja i opšteg zdravstvenog osiguranja radi poboljšanja globalnog zdravlja.
- Prepoznavanjem i vrednovanjem zdravlja i zdravstvene zaštite kao investicije, a ne troška.
- Obavezivanjem na investicije kako bi se održala pravična njega usmjerena na ljude.

3. Rješavanje globalnih zdravstvenih izazova i uloga medicinskih sestara u humanitarnim katastrofama

Svjesni da su medicinske sestre u prvim redovima kod odgovora na rastuće globalne zdravstvene izazove, uključujući sukobe, prirodne katastrofe, pandemije, klimatske promjene i nezarazne bolesti, a posljedično, i migracione i izbjegličke krize, naglašavamo važnost opremanja medicinskih sestara vještinama i resursima za rješavanje ovih prijetnji po zdravlje, uključujući:

- proširenje uloge medicinskih sestara u pripremljenosti i reagovanju javnog zdravlja, obezbjeđivanjem njihove čelne pozicije u naporima za ublažavanje uticaja klimatskih promjena na zdravlje, uključujući širenje zaraznih bolesti, nesigurnost hrane i vode i bolesti povezanih sa vrućinom, i razvijanje strategija pod vođstvom medicinskih sestara u borbi protiv ovih uticaja na zdravlje.
- Zalaganje za politike koje podržavaju i štite medicinske sestre koje rade u ovim visoko stresnim, visoko rizičnim sredinama putem odgovarajućih resursa, pristupa ličnoj zaštitnoj opremi, podrške mentalnom zdravlju i profesionalnom priznanju.
- Obezbeđivanje obuke medicinskim sestrama za pružanje kulturno osjetljive njege raseljenim i ranjivim populacijama, ispunjavanjem njihovih jedinstvenih fizičkih i mentalnih zdravstvenih potreba, uključujući traumu i stanja povezana sa stresom.
- Jačanje međunarodne saradnje u cilju podrške intervencijama pod vođstvom medicinskih sestara u zonama sukoba, izbjegličkim kampovima i oblastima pogođenim sukobima i klimatskim promjenama, obezbjeđivanjem blagovremenog pristupa zdravstvenoj zaštiti za ugroženo stanovništvo i zaštite prava i zdravlja raseljenog stanovništva.
- Preusmjeravanje zdravstvenih sistema ka promociji zdravlja, prevenciji i kontroli nezaraznih bolesti i mentalnog zdravlja i povećanje finansiranja za djelovanje na nezarazne bolesti i usluge mentalnog zdravlja.

- Podrška ICN-ovoj kampanji # NursesforPeace i inicijativi SZO za globalno zdravlje i mir te osuda napada na zdravstvene radnike.

Međunarodno humanitarno pravo se mora poštovati i sprovesti u svim zonama sukoba kako bi se osigurala bezbjednost i zaštita svih zdravstvenih radnika i ustanova.

4. Strateško i održivo planiranje radne snage za budućnost

Zemlje se moraju fokusirati na održivost radne snage medicinskih sestara kao integralnog elementa u ukupnom planiranju radne snage medicinskih sestara. Zalažemo se za unaprijeđeno strateško planiranje radne snage kako bi se obezbijedilo održivo proizvodnje medicinskih sestara i lidera za budućnost:

- jačanjem međusektorske saradnje kako bi se obezbijedilo održivo proizvodnje medicinskih sestara za budućnost, uključujući sprovođenje sveobuhvatnih procjena radne snage i prikupljanje podataka za predviđanje trenutnih i budućih potreba.
- Podrškom zdravstvenim i obrazovnim ustanovama za unaprijeđenje unutar stručnog obrazovanja i kontinuiranog stručnog usavršavanja i integraciju socijalnih odrednica zdravstvenih i održivih praksi zdravstvene zaštite.
- Jačanjem regulacije, akreditacije i osiguranja kvaliteta radne snage medicinskih sestara.
- Jačanjem sistema podataka o radnoj snazi radi pružanja informacija kod kreiranja politika zasnovanih na dokazima, sa fokusom na poboljšanje raspodjele radne snage, rješavanje pitanja mješavine vještina i smanjenje disbalansa kod radne snage.
- Sprovođenje ciljanih strategija zadržavanja pokazalo se efikasnim u svim fazama karijere i regionima, sa fokusom na uslove rada, napredovanje u karijeri i profesionalnu podršku.
- Etičkim upravljanjem međunarodnim zapošljavanjem i migracijama, u skladu sa Globalnim kodeksom prakse SZO, obezbeđujući transparentnost i održivost u migracionim politikama.
- Davanjem prioriteta zadržavanju i zapošljavanju medicinskih sestara u nedovoljno pokrivenim područjima, uključujući ruralne i udaljene zajednice.

Sve zemlje treba da imaju za cilj da same obezbeđuju radnu snagu medicinskih sestara.

5. Poboljšanje radnog okruženja i proširenje obima prakse

Atraktivni uslovi rada, plate i mogućnosti za karijeru su ključne intervencije politike koje će poboljšati zadržavanje i zapošljavanje radne snage medicinskih sestara. Pozivamo na obnavljanje fokusa na dobrobit i uslove rada medicinskih sestara kroz:

- obezbeđivanje bezbjednog, inkluzivnog i adekvatnog radnog ambijenta, sa fokusom na zaštitu fizičkog i mentalnog zdravlja, i pružanje medicinskim sestrama sredstava koja su im potrebna da rade svoj posao na bezbjedan, efektivan i efikasan način.
- Omogućavanje medicinskim sestrama da rade u svom punom obimu prakse, u potpunosti koristeći svoje vještine, obrazovanje i stručnost.

- Rješavanje rodni uticaja rizika na radnom mjestu, kao što su iscrpljenost i odgovornost za njegu.
- Podržavanje pravične nadoknade i profesionalnog priznanja koje odražava vitalne doprinose medicinskih sestara zdravstvenim sistemima i bavi se rodni nejednakostima, uključujući razlike u platama i podcjenjivanje neplaćenog rada na njezi,
- Sprovođenje politike nulte tolerancije protiv bilo kog oblika nasilja ili zlostavljanja prema medicinskim sestrama.

6. Širenje liderstva u zdravstvu

U skladu sa Stanjem zdravstvene njege u svijetu SZO-a, naglašavamo ključnu potrebu da se medicinske sestre integrišu u liderske uloge na svim nivoima donošenja odluka o zdravstvenoj zaštiti i zalažemo se za:

- brža imenovanja medicinskih sestara lidera na više rukovodeće pozicije u sestrinstvu, zdravstvenom sektoru i šire kako bi se ojačalo upravljanje i rukovođenje radnom snagom medicinskih sestara i doprinijelo odlukama o zdravstvenoj i socijalnoj politici.
- Obezbjediavanje aktivnog angažovanja medicinskih sestara na putevima liderstva, programima mentorstva i u globalnom upravljanju zdravljem, podsticanje veće zastupljenosti u ministarstvima zdravlja, međunarodnim agencijama i stručnim udruženjima.
- Promovisanje rodne ravnopravnosti u rukovodećim ulogama i ulogama u donošenju odluka, čime se obezbijediuje da medicinske sestre imaju jednake šanse da dobiju pozicije na kojima se donose odluke.
- Zalaganje za ministarske medicinske sestre u svakoj zemlji sa odgovarajućim ovlašćenjima i resursima.

7. Korištenje novih tehnologija i digitalnog zdravlja

U ambijentu zdravstvene zaštite koje se brzo razvija, zalažemo se za veću integraciju digitalnih alata i inovacija u sestriinsku praksu:

- ulaganje u digitalnu pismenost i tehnološke kompetencije medicinskih sestara kako bi se iskoristila telemedicina, vještačka inteligencija i modeli njege zasnovani na podacima.
- Proširenje upotrebe digitalnih alata, kao i pristup digitalnim zdravstvenim platformama za unaprijeđenje pružanja zdravstvene zaštite, posebno u nedovoljno pokrivenim oblastima.
- Podrška istraživanju i razvoju u zdravstvenoj tehnologiji koja se bavi potrebama pojedinaca, porodica, zajednica i zdravstvenih radnika kako bi se pojačala efikasnost medicinskih intervencija i poboljšali ishodi pacijenata.

Mi, delegati konferencije povodom 125. godišnjice ICN-a u Bukureštu, potvrđujemo bitnu ulogu koju sestrinstvo ima u unaprijeđenju globalnog zdravlja. Ovom Bukureštanskom deklaracijom obavezujemo se da ćemo zajedno raditi na rješavanju izazova sa kojima se suočavaju sistemi njege i zdravstvene zaštite, obezbjeđujući snažnu, otpornu i održivu budućnost za njegu i zdravlje širom svijeta.